

Jaunimas

Mēnesinis laikraštis skiriamas jauniešiem.

KARO MALDOS.

Nūnai daug ģra kalbū apie Dievo pagālbā kare. Tūli mūsū krāsto zmonēs tiki, kad Dievas jū maldā išklausīs. O ģie meldia, zinoma, kad Vokietiai laimētū. Bet reikia atsiminti, kad visos tautos, kurios viena priēš kitā kovoja, meldiasi Dievo. Vienos antros kreipiasi net ir ģ "Sventuosius". Ģāl visū sirdingiausiai Rusai.

Kaip tše dabar Dievui pasielgus? Jo prāšo vieni ir kiti. Visi ģie nori vieni kitū gālo. Dievas turi atsverti. Zmoniū noras, ne jo paties, ģi ant to vertia. Bet kaip ģām spresti? Ko ģis turētū leisti prisiversti? Maldos zodiū skaitiaus? Didesniosios skaudos? Zmoniū vertībēs?

Ipatingas Dievas, kurs taip tarsi koks senukas pasodintas tarp zmoniū-zudģtojū. Aišku, tas Dievas nēra daug kitoks negu tie zmonēs, kurie jopi saukia. Negāli ģis būti esģbē. ģra ģis tik svajonē tū zmoniū, kurie giliai dār miega svetnaudģbēs sapnuose.

Visi tie grāzūs zodiai, kad reikiā Dievop saukti savo skaudoj, kad ģis išklausīs tā, kurs

nesustos jo meldes, rodos negâli bûti tarti minêtiems žmonêms. Tie zodiai turi bûti kitaip suprantami.

Ira visai netikes dalikas Dievâ įsivaizdinti, jį suprâst norêti. Tuomet jis bus tik toks, koks ĩra žmogus. Neivienas neturêtu mēginti Dievâ žemĭn prie savės nutraukti. Priešingai, žmogus turi bandĭti Dievo didĭbe ir prakilnĭbe numanĭti. Žmogus turêtu su visu savo vidu, su savo dvasia ir siela Dievopi kilti.

Sitas kilimas ĩra ĩpatingas dalikas. Galima jĭ vadinti žmogaus dorinimu, apšvietimu, dievinimu. Sâkê koks-nors ĩsmintingas žmogus, kad asmeninê žmogaus ĩpatĭbê turinti pranĭkti ir žmogus dievingas pastoti. Kitur žmonês vadinami Dievo kûdikiais. Ir ĩra žodis: "Palaiminti ĩra skaistios širdies žmonês, nêsa jie regês Dievâ." Visi šie zodiai kalba apie žmogaus kilimâ Dievop. Suprantamas dalikas, kad žmogus kiek pakiles ir aiškiau gâli Dievâ numanĭti.

Bet atsizvelgkime ĩ minêtuosius meldêjus! Jie kâro skaudos ir baimês vâromi melsties. Taip, rodos, bûna paprasta. Malda pareina ĩš baimês ir skaudos. Kad toji ĩra dingusi, žmonês ir nieko nebemâno apie Dievâ. Jie ĩra kaip akmuo prie jûrû, kurs tuojau vêl ĩra sausas ir kietas kaip buves, kad banga per jĭ ĩra nuplaukusi.

"Tokius, žinoma, Dievas ir negelba," sâko tûli. Tik tie esâ ĩšklausomi, kurie tikrai nuosirdiai Dievop šaukia. Bet kurie tie? Visos ko-

vojantios tautos sâko: "Mes." Tûli tiki, Dievas turĭs juos ĩšklausĭti, kadangi jie turĭ tikrajâ tikĭbâ. Kitû tikĭba nieko verta neesanti.

Reikêtu numanĭti, jog žmogus, kurs taip târia, jau pats prirodo, kad jo tikĭba niekâm netinka. Kaip galêtu Dievas tuos gelbêti, kurie su panieka žvelgia ĩ kitus ir tai, kas tûjû brangulis ĩra? O atsiminant, kas pirma sakĭta: Kaip galêtu Dievas tuos gelbêti, kurie tĭkoja vienas kitâ nubaigti?

Bet žvelgkime giliau ir platiau. Savaime turêtu bûti suprantama, kad tikĭbinis ĩsmânĭmas gâli tik tše šviesti, kur tikĭbinês gĭvĭbês, tikĭbinio gĭvenimo ĩra. Tikĭbos klausimû nesupratimai teatsiranda, kadangi persilpna ĩra tikĭbinê gĭvĭbê. Norint bet-kokĭ dalĭkâ suprasti, reikia jame gĭventi, reikia vidûje jo esĭbe pasiekti. O tûli tuo tenkinasi, tikĭbâ matĭti paviršutinyje ir paviršaus dalĭkus ĩškoti tikĭboj.

Taip ĩra tûli šiû dienû mokslai, tûlos apeigos ir jû ĩsguldĭmai pastoje. Ir neteisûs žmonês mielai raminaš tais zodiais, kurie piktâdariui prie krĭžiaus sakĭti tâpo, kaip Tibete ir žmogžudiai bei plêšikai skaudoj niurna šventuosius zodius: "Om mani padme hûm."

Tikĭboj dalĭkas eina apie gĭvenimo prâsmê. Todêl tikĭbinis gĭvenimas apvertia ir visâ pasaulĭ. Tâ reikêtu pagaliaus sužinoti ir suprasti. Bet ne vien protu ir ĩsmintimi, bet ir noru bei valia.

Tikībinē gīvībē augština zmogū, apšvietia jī ir padāro jī dievingu. Kur taip nenusiduoda, tše "tikība niekām netinka." Tikība turi gaminti gīvājī rūpesnī zengti tolin pazangos taku. Todēl tikībos brandulīs īra taip apreikštas: "Būkite tobūli, kaip jūsū tēvas dangūje īra tobūlas!" Tas zodis neturētū būti kreipiamas. Jis parodo labai aiškiai, kas gīvenime svarbu īra.

Gīvenimo prasmē īra pazanga, kitaip sākant: kilimas Dievopi, arba kaip pirma sakīta: zmogaus apšvietimas, dorinimas, šventinimas. Visas gīvenimas su savo bangāvīmu tarp skausmo ir diaugsmo, skaudos ir palaimos tik dera tām, kad gīvenimo prasmē pastotū veikli tikrībē. Mes vien tegīvename šīame pasaulīj, jeib mumīse tobulībēs galia uzgimtū.

Todēl gīvenimas īra tokia nenukreipiama prievarta. Kaip jame be savo noro uzgimēme, taip mes per jī ir iš jo vedami. Visai nepajudinami īstātīmai valdo gīvenimā. Turi jī valdīti. Siaip jo tikslas nebūtū pasiekamas. Žmoniū daugis tikrai nezengtū tobulībēn.

Skauda ir vargas īra kartais vienātinēs priemonēs zmogaus sieloj augštesnī, tikrajī zmogū prišaukti. Malda, kad Dievas šālintū skaudā, būtū todēl tiesiog pasipriešinimas gīvenimo īstātīmams, tai īra Dievo vāliai. Reikētū tvirtai laikīties tuo, kas kartā, nors tik ir akies mirksnī išmanīta. Toks išminties zodis īra, paveikslui,

gāl tas: "Mān nieks negāli atsītikti, kas nēra Dievo leidiama ir kas mān nebūtū naudinga!"

Trumpai suglaudus visa, dalīkas toks: Savo prāsmei vīkinti gīvenimas zengia su geležiniu tvirtumu savo taku. Paviršaus gīvenimas īra su tvertas vidaus gīvenimo naudai. Visa, kā mes paviršūje patīriame, turi auginti vidaus gīvībe. Todēl zmogaus žvilgis turētū nuolatai būti kreipiamas ī jā, ī tikībinī uzdavīnī, būtent kilti ī augštesnī, šviesesnī sāmonēs stovī, arba kitais zodiais: taip gīventi, kad būtū galima Dievā numanīti, pajausti.

Todēl īra ir sakīta: "Rūpinkities pirma Dievo viešpatuve ir jos teisingumu, tad jums visa kita savai me teks!" Iš to zodio īra ir matīti, kad zmogus turi visas savo galias tām vienām tikslui skirti. Kiti dalīkai eina savo keliais. Juos valdo nesulauzomi īstātīmai.

Ipatinga, kad žmonēs paprasta kitaip māno! Jie laukia, kad vidaus gīvenime Dievas visā padarītū, o paviršaus gīvenime jie atliksiā, kas reikalinga. Nors ir tše šaukiasi Dievo pagalbos. Nēra abejonēs, taip īra īstikrūjū. Žmogus savo trūsu negāli dievingas pastoti. Naujas veiksnīs turi zmogūje atsirasti, tad jis gāli kilti. Tas veiksnīs visa gamina, kas augšta īra zmogaus gīvenime.

Tik tas naujasis veiksnīs nesiranda zmogaus sieloj be zmogaus noro ir pasirīzimo. Žmogaus valia īra tām būtina sālīga. Visa, kā žmogus

dâro, kas gera ir dora, îra be jokios vertîbês sulîginant su rûpimuoju pasirîzimu.

Gâl todêl garsusis Nietzsche ir taip labai iðpeikê dabarties dorâ. O mûsû laiko dorinis sustojimas, vietose net nupuolimas, tvirtina, kad jojo gâl îra ir teisîbê.

Taip tas pasirîzimas gîventi vien prakilnîbei, tas apsivertimas, kiti sâko "prisivertimas", îra sâlîga gîvenimo prâsmei îvîkti.

Prieð tai îra visa, kas siaip gîvenime atsitinka, nesulîginamai menkesnio svarbumo. Kas îra bâdas ir ðaltis, vargas ir skauda, baimê ir mirtis prieð tai, kad gîvenimo tikslas nêra pasiekamas? Ir todêl îra visai atbulas pasielgimas ðaukti pagâlbos ið skaudos ir mirties pavojaus, kuomet tikroji skauda ðmogui visai nei nerûpi.

Apie iðklausîmâ tokios maldos negâlî bûti nei kalbos. Visa, kâ ðmogus gîvendamas turi patirti, kaip tik tâm îra, kad jis numanîtû gîvenimo tikslâ ir pasirîztû jî pasiekti. Bet neatsitinka tai niekumet, jeigu ðmogui visa îra dâr svarbiau, kas su tuo tikslu nieko bendro neturi. Iðklausîmas tokio ðmogaus maldos bûtû tiek-jau, kaip ðâlinti nuo jo, kas jî bûtû iðmokine gîvenimo tikslâ iðmanîti.

Todêl tai paprasta ir nenusiduoda. Gîvenimas valdomas iðmintingiau, negu ðmogus ðino. Ir taip jis prieina prie to, kâ gîvenimas ið jo reikalauja. Bet tad ðmogus ir pamâto, jog tai îra labai sunkus dalîkas. Ir negalêti pasirîzti,

vien tâm pasiðvesti, kas teisinga, prakilna, dora, tai îra tikrai didiausioji ðmogaus skauda. Joje bûdamas ðmogus turi melsties. Ta malda viena îra tikra. Nêsa ji îra kaip tik ðingsnis pazangos taku, pats kilimas Dievop. Toks ðmogus tad ir tikrai îra iðklausomas. Ir jâm îra sakîti zodiai: "Siandien bûsi su manim paradîse."

Visumet turêtume omenîj laikîti, kad tikîboj svarbus îra vien galutinis gîvenimo klausimas. Malda tegâlî juo rûpinties, arba ji nêra malda. Kas minimâ klausîmâ pradeda gîvai numanîti, tâm iðlengvo vis menkesnis iðrodo pavirðaus gîvenimas su visais jo diaugsmas ir skausmas. Ir kûno mirtis bei kûno gîvîbê nesveria daug tâm, kurs stengiasi sielos gîvîbêj sâmoningas pastoti. Todêl jis ir negâlî melsties, jeib bûtû gelbamas ið kokios nors skaudos. Jeigu î kokiâ nuklimpsta, jis tuojau pamâno, kame jis bûtû nuo vîkinimo gîvenimo prasmês nuklîdes. Ir visa skauda tuojau dingsta, kuomet jis tai suprâtes îra.

Todêl tokî ðmogû paprasta ir neseka nepalaima. Vos jos ðeðeliai pasiekia jî. Lîg jiems nebêra galima bûti, kadangi saulê ðvietia ið virðaus. Kîlantiâm ðmogui nêra tû paprastû vargû ir skaudû, kurie kankina kitus ðmones.

Bet ir kitame dâr jis skiriasi nuo kitû ðmoniû. Visas jo gîvenimo supratimas îra kitoks. Jis îra sâmoningesnis uz kitus. Gîvenimo slê-

jiems priėjo ginti. Tai buvo, ką visi pajautė ir suprato. Žinau, yra sąkoma, jog žmonės esa apmonėti. Bet neesu tokio silpno proto, jog galėčiau pamatyti tame teisībės. Arba tie monitojai turėtu būti tokie galingi, jog akimouje galėtų iš juodo bálta padaríti. Kaip šiaip galėtų aršiausieji dabarties Vokios tvarkos priešai taip ūmai būt pastoje jos gínėjais. Negáli būt, pavojus privertė žmones tai apreikšti, ką senai suprato buvo, o prie ko prisiginti nenorėjo.

Greit parlėkė pirmos žinios. Vokietiai laimėjo. Viena žinia po kitos. Ir vis laimėjimai. Beveik galima abejoti. Gera, kad laikraščiai ir atspaudė, kas kitų tautų, įpatiai Vokios priešų laikraščiuose apie tuos laimėjimus pasakita. Tiesiog vaikišai.

Berods buvo Vokietiams ir nesisekimų. Rūprūsiose Vokietiai turėjo traukties atgal. O buvo rāše apie laimėjimus. Žmonės pradėjo abejoti. Bet Vokietiai buvo Rusų tūkstantiais suėme. Tad palikome be jokių žinių. Rusai tik savo mums teikė. Slaptia tik ši-ta patirėme. O tai sutiko su tuo, kas daugio buvo mánoma. Parėjo žmonės, kurie buvo priversti Rusų kareivių daigtus vežti lig mūsų laukų. Ir jie pranešė visai išgąstingas žinias. Rusų begalo daug krite ir krinta. Apie tai pranešė ir nuolatinis žemės drebėjimas, iš kurio buvo numanėti, kad ištisas dienas kanulėmis saujama. Pagaliaus, Rusams išnikus, gavome vėl visokių žinių. Ir tūli Amerikos laikraščiai parėjo. Nustebau. Ką tše viso-ko surašo! Praneša visokias tiesiog naivas žinias apie Vokietių nesisekimus, apie didius Rusų, Francų ir kitų laimėjimus, jog tiesiog liūdnu, kaip žmonės be jokio svarstymo gáli taip tikėti ir rašiti. Dār gi vienas laikraštis paduoda žinią iš Berlino r s a k o, jog toji neesanti itikėtina. O mes kuone su savo akimis regėjome, kaip visa atsitiko. Mán rodos, reikėtų vis suliginti žinias abiejų priešų, ir iš to teisibe susekti. Dār įpatingiau, kad tūli jau rūpinas iš Rusų iš-

prašiti Lietuvai autonomijos. Kaip kad Rusai laimeje jos ir duotų Lietuviams! Istorija ką kitą mokina. Reikėtų nors laukti, kol bus matyti, kas atsitiks. Bet mán rodos, Vokietiai tikrai laimės. O visai rimtai sprendiant: su teisibe.

Kur sąžinė?

Einu su svetiu gatve Tilžėj. Ir prižengia kareivis-pažįstamas. Maniau jį kovojant su Rusais už Sirvinto. Tai ir pasisakė, kad ką tik autumi atūzes su reikalu. Klausinėju apie kovą. Ir jis atsako: "Baisu! Mieliausiai nebegrįžčiau kovon!" Nustebau. Toks drasus kareivis, tikras didviris taip kalba! Bet jis pāsakoja toliau: "Nemate, koks mūsų ten darbas su Rusais, negálite mano jausmo suprasti. Tris dienas ir tris naktis kovojome. Šiandien Rusai visai nebandė mūsų užpulti. Bet iš pradios jie atėjo tokiais būriais, kad vos kraštus apmatyti galėjome. Ir nuolatai reikėjo į juos šauti kanulėmis ir mašinų šautuvais. Tad jie traukėsi atgal. Bet vėl ir grįžo. Ir vėl dingo. Krūvų krūvomis guli jų lavonai. O į mus Rusai vos vieną antrą šūvį paleido. Todėl lig šol mūsų nei vieno nėra krite. Jau nėra tai kova, vien tik žmonių skerdinė. Ir mūsų kuone kiekvienas, nuo vīriausio karvedio lig prastiausio kareivio su skausmu ir pasibaisėjimu dirbame tą darbą. Vos išgalime į tai žiūrėti. Nors reikėtų ginti savo givibe! Bet visai nėra to reikals." — Taip tas žmogus, kurs Tilžėj žimią vietą užima, mudum pāsakojo. Labai mane tai pildė skausmu. Taip tie vargšai žmonės turi būti nubaigiami! Po kelių dienų jiems berods pasisekė Vokietius suspausti didiu savo skaitium. Ir Vokietių šaunus skaitius zuvo. Bet tad Rusai tūpo ir vėl labai sumušti. — Po savaitės sutinku vėl kitą pažįstamą kareivį. Jis buvo kovojęs už Virbalių. Dabar kelioms dienoms atleistas pasiilsėti. Ir jis pāsakoja tą patį daliką. Sako: Rusai rodos tik nušovimui atvāromi, nors kartais ir rodos, jog jie labai gerai įpatiai kanulėmis moka šauti." — Dabar Vokietiams užkarāvus Antverpus ir pa-

tirus Anglū-kareiviū pasielgimā, būtent jū bēgimā, matau iš jū karvediū tā pātī dalīkā. Tur būt nemokinti kareiviai vāromi ī kovā. Tik Anglai, matīdami, koks tše pavojus, traukiasi. Vokietiams tai gāli tikt. Bet pasilieka iš kitū pusēs baisiai nesāziningas pasielgimas. Rodos vien Francai teturi pilnai išmiklintū ir apginkluotū kareiviū.

IS DABARTIES.

Kāro pradīa. Kaip žinoma būsīmāsī Austrū valdovas tāpo su savo žmona 28. Birželio nuzudītas. Pasirodē, kad žmogudiai buvo Serbū pamokinti ir visais īrankiais aprūpinti. Dėlto stātē Austrai labai aštrus prāšīmus Serbams. Tie zadējo beveik visus išpildīti. Bet tai nepakāko Austrams. Jie apsākē Serbams kārā. Rusai sušaukē savo kareivius, taipojau ir Francai. Vokia prāšē Francū ir Rusū, kad pasakītū, kām jie kareivius surenkā. Negāves atsākīmo, Vokios kaizaris 1. Rugpiūtīs paliepē kareivijos ir laivīno prirengimā kārai ir greit jī Rusams ir Francams apsākē. Rusai mānē Serbus gelbēti. Vokia priversta Austrus ginti. O Francai netruko eiti su Rusais. Tām Anglai tuojau prisidējo. Jie apsākē Vokietiams kārā, tvirtindami, jie turī ginti Belgus, ī kuriū zeme Vokietiai pradējo 4. Rugp. grīūtīs. Toliau Anglai kiek tikt galēdami bandē ir kitus prieš Vokietius sukelti ir iš kitū zemēs kraštū kareiviū atvezti.

Kāro priezastīs iš paviršaus sprendiant, buvo šios.

Rusai nenorējo uzleisti, kad Austrai nuzemintū Serbus. Berods Austrai zadējo nesusiaurinti Serbū šalies ribū. Tatiu Rusai ir Francai ruošēsī kārai. Vokietīū kaizaris norējo, kad Austrū ir Serbū vaidai pasiliktū vien jū-dviejū dalīkas. Bet apie tai Rusai nei manīte nemānē. O Vokia buvo taip priversta prieš Rusus ir Francus traukti. Kas dabar tše kaltas to kāro? Vieni sāko Austrai, kiti Rusai, tretī Vokietiai. Bet rimtai sprendiantīām negāli būti abejonēs. Serbū pasikēsīnimas ant būsimojo Austrīos valdovo buvo pirmutinē priezastīs. Kas neįautia, koks bausis tas dalīkas, tām tur būt nebegalima teisingai spresti. Austrai būt galēje nusileisti. Bet iš to nieko gera nebūt išēje. Sāko Austrū priešai, būk Austrai labai kiršīne Serbus. Bet kiti prirodo, kad tas užmušīmas 28. Birz. nevien Serbū norētas, bet ir Rusū. Rusū kareiviai be išimtiū tvirtina, kad jau nuo Geguzēs m., kiti nuo Balandio buve vedami ī vākarus. Taip matīt, kad kāras buvo norīmas. O užmuštāsī Austrū kunigaikštīs ge

riausias buvo Austrū karvedīs. Dār ir sākoma, būk Rusas Rasputinas pasergēdaves Rusū cārā, kad nepradētū kāro. O Rp. tāpo visai ne ilgā laikā po to pašalintas. Francū zemēj buvo garsūsī socialistū vadovas Jaurēs,¹⁾ kurs visaip mėgino sāntaikā su Vokietiais tvirtinti. Jis tāpo nuzudītas Parīzūje 1. Rugpiūtīs. Šitie trīs žudīmai kaip žaibas nušvietia ivairū kraštū žmoniū norus. Kad Austrai taip aštriai norējo su Serbais apsieiti ir kad Vokietiai už Austrū stojos, berods reiškia, kad ir jie norējo kāro. Bet jie buvo priversti jo norēti. Kāras buvo neišvengīmas. Visi kiti jo seniau norējo. Vien galima, o tai net prasti žmonēs dāro, kaltinti Vokios kaizarī, kad jis vis dār tikējo taikā išlaikīti ir taip vėlai tesušaukē kareivius. Rusai jau brovēs per Rītrūsū ribas, o Vokietiai-kareiviai tebuvo pradēje susirinkti. Ira berods žmoniū, īpatiai Francū ir Anglū zemēj, kurie mānē, jog Vokios kaizaris tik dējos taikā mīlīs. Bet taip apie jī manīti īra tiekjau, kaip jī kaltinti, kad jis ir būtū norējes minētuosius užmušīmus. Bet pagaliaus jis turējo kāro norēti. Klausīmas buvo tas, ar netvarkos ir barbarismo perīkla arba tvarka turi turēti Airopoj pirmā vietā.

Kām kāras reikalingas buvo? Kuomet šī klausimā stā-

¹⁾ Tartī reikia maž-daug žore.

tome, pastoja visai aiškios kāro priezastīs. Nors tos, kurios jau iš paviršaus žvelgiant pastebēti galima. Sākoma Rusū valdios žmonēs būk prasītāre, kad jiems palaimingas kāras labai būtū naudingas daugiau sulieti visoms Rusū valdomū šaliū tautoms. Tuo īrianti viešpatuvē naujai patvirtētū. Tūliems ten berods ir rodēs, kad kāras su Japonais jū autoritāte Airopoj labai pasilpnino. Todēl reikējo pasirodīti visū Slāvū tautū apgīnēju ir tokī "augštā" uzdavīnī laimingu karu išpildīti. Tik niekaip negāliu suprasti, kad Slāvai, kurie stovī po Rusū valdios, galētū geriau savo reikalais rūpīntīs negu visi kiti Slāvai. Tikrai īra antraip. Austrams kāras buvo reikalingas apsiginti nuo Serbū ir gāl taipojau savo valdiai tvirtinti. Francai norējo palaimingo kāro, jeib atsikeršītū prieš Vokietius už 1870.—71. metų kārā. Ir kad atgautū jiems paimtā šālī. Tik kad visos tautos norētū atsikeršīti už jiems padarītus kenksmus, tai kāras niekumet negālētū pasiliauti. Senais laikais Francai labai daznai īra Vokietius užpuole ir jiems vienā-antrā krāštā, taip ir Elsasā ir Lotringū šālī paplēsē. Visū reikalingiausia buvo kāras Anglams. Garsaus Anglo J. A. Hobson rāstas apie "Baime nuo Vokios" tai kuo-aiškiau parodo. Anglū galia valdo po visā pasaulī išsklaidītas šalis. Todēl jai visuomet gresia pavojus, kad kokia

kitos žemės valdia ūra gana galinga jai vienā-antrā tū Saliū paplėsti. Ilgā laikā, net visā šimtmetī, Francai išrodė Anglams pavojingī. Ir todėl Anglai kiek tik ūmanīdami stiprinos prieš juos ir siundė visā pasaulī ant Francū. Tad rodės Rusai galėtū Anglū gāliā sunaikinti. Ir vėl pradėjo saukti ant Rusū. Vėl kreipės prieš Francus, kol neišvīdo, jog Vokia pastojusi pavojingiausia. Tai ir pradėjo prieš jā dirbti ir dār dirba kiek tik ūgalėdama. Vertia visas valdias, visū Saliū žmones kovoti prieš Vokietius Anglū naudai. Toj prasmėj ir jau kelis dešimtmetius dirbo pasaulio laikraštijoj. O beveik nuostabu, kokie vaikai ūra dār žmonės. Viso to nemāto. Ir ūtiki tām, kā Anglai sāko. Nieks nepajautė, kaip Anglai iš visū paimtū Saliū sau traukia naudā ir visur reikalauja, kad jū paliepimo būtū klausoma. Tik atsiminkime, kokiā priezastī jie turėjo Būrams Afrikoj paimti jū Saliū valdīmā? Priezastis buvo diamantai ir auksas, kurs ten randamas. O atsiminkim Indū Salies, Aigyptū žemės. Ir tt. Negāli būti aiškesnio. — Pagaliaus ir Vokiai buvo reikalingas kāras. Ji būtū buvusi uzpuolama tikrai po metū, o tuomet nebūtū galėjusi ginties pasekmingai. Sākoma berods, jai reikalinga plėtoties. Bet kur ji pastarais metais mėgino ūgauti tām vietas, tuojau visos kitos valdios prieš jā stojos. O tūjū

vadovas buvo Anglai. Taip matīti, jog kāras buvo reikalingas nekantos, pavīdo, didesnės gālios, turtū ir kito geidiamiems žmonėms. Visur ūra nusikaltimū, bet kur didiausiai, apie tai visai negalima abejoti. Vien tereikia visa ramiai apsvartīti, visa sužinoti ir sąžiningai spresti. Bet paskutinės ir giliausios karo priezastīs ūra dār daugiau paslėptos. Apie jas reikėtū tītia kā dar pasakīti.

Žmonės — tikri vaikai. Tai ūpatiai tuomet pasirodo, kad jie ramibe prapuldo, kad užeina ant jū kokie-nors geismai arba nekanta ir baimė. Apie kasdienio žmones, rodos, ir perviršū dār kā bepasakīti rūpimuoju žvilgsniu. Bet nūdien matīt, jog ir tie žmonės, kurie kitus, taip sākant, atstovauja, kurie gyvenojū reikalus veda, ūra kaip tikri vaikai. Tik ūsiziūrėkime ū valdiū laikraštius! Kaip jos viena kitā nori bauginti visokiais būdais rašīdamos apie dalīkus, kuriuos ir silpnutis turi laikīti sapnais. Vokietū laikraštiai atspaudia daznai, kā Rusai, Francai ir ūpatiai Anglai apie Vokietius ir jū pralaīmėjimus surāšo, kaip Vokios kaizaris jau taikos prāšās, bet Anglai tik tad taikinties norī, kad jis atsistatīdinsis, ir tt. Net ir Amerikietiai-Lietuviai tas patias nesāmones praneša. Kad Vokietiai jau būtū kiek pralaīmėje, nieko nesakīčiau, bet dabar, kur Vokios nei maziausias kraštelis nēra priešū rankose,

tai tik vaikai arba žmonū prigavikai tegāli manīti apie taikos prāšīmā, ir tt. Rodės mūsū laiko žmonės visa mėgina, kas kito pasākoma. Bet dabar apsireiškia, jog visai nēra taip. Vaikai greitai tiki, kā jie tikėti nori. O taip dāro dabar ir uzaugė žmonės. Tik reikalinga nors pažiūrėti mazumītī ū žemlapī, tad tur-būt tik ūra galima tikrajī stovī suprasti. Nēsa mūšiū vietas ir Rusū-Francū-Anglū pasākomos. Berods tai ir nevisumet jau buvo teisībė. Rusai nei vienos kanūlės šūvio nepaleido Karaliautiu ir nemātė nei Graudenso nei kitū tvirtoviū. I Berlīnā berods labai daug jū nukāko, tik ne savo noru. Bet taip rāšo laikraštiai, o taip tiki mūsū laikū žmonės, kaip kad jie dār tebūtū vaikiai! O valdios tuo naudojasi. Iš to matīti būtū žema jū dora. Bet ir jū vaikiškumas pasirodo. Nuolatai jos skundiasi vieni ant kitū. Ira berods ir priezastiū. O kuri teisingai skundiasi, tai matīti iš to, kokiū būdu ji tai dāro. Bet kur vien tetariami apžodiāvimai, tše jau tikrū priezastiū nēra. Ir pasirodo neišaugusiū žmoniū pasielgimas. Kurs ramiai pastebėti išmokes ūra, gāl mūsū laiku geriausiai pamatīti, kame žmogaus pazanga randasi. I svajones-melus bei piktžodiāvimus tepareina tas žmogus, kurs dār visiškai tekša svetnaudībės troškimo use. Prinokes, augštesnis žmogus gyvena platios žmoniijos ir kartu savo tautos

lābui. Jis todėl ir pasilieka visumet rimtas. Dabar tik apsižvalgīkime tarp kovojantiūjū, kur daugiau rimtumo, kur daugiau vaikiškumo, ir tuojau numanīsime, kur ūra tiesa ir teisībė.

Kultūros instinktas. Vieni kiti rāšo apie tai, kad prieinās Airopai dabar naujas, būtent dīkībės (lībertas) ir līgībės āmžius. Nēra abejonės, kad žmonija išlengvo žengia tolin. Ir mūsū Lietuviū - Amerikietū laikraštiai kalba apie tai. Tik matau, jie su visa sympātīa stovi ant Rusū-Francū-Anglū pusės. Mes Prūsū Lietuviai kuone turime gedėties, kad didė mūsū dalis viriausiai dėl matėrinis savo naudos ant Vokietū pusės stojasi. Tokios naudos mūsū broliai Amerikoje negāli laukti iš savo "gerādariū" Rusū-Francū-Anglū. Berods kitos gālimos naudos iš tūjū ir nematau. Neaiški mām todėl minima sympātīa. Suprastiau veikia neutralinī pabaigos laukimā. Aš pusėtinai pažīstu Anglū istoriā iš patiū Anglū Saltiniū. O tše aiškiai gana ūra matīti, kaip labai Anglai kitas tautas apvoge ūra ir kaip gudriai jie mokėjo tas tautas, kuriuos jiems pavojingos buvo, ū karā vienā su kita suveltai taip, kad Anglai iš to savo naudā pasiimti galėjo.?) Sauni

?) Reikia sulīginti su mano tvirtinimais, kā rāšo Anglas J. A. Hobson po antrašu: "Te German Panic." Iš tše imti mano pasākimai.

tai dīkībē ir līgībē. Apie Francus trumpai tik primīsiu, kad jau didiūjū politikos vīrū verz-
tinēs prieiti prie valdītoju vietū
labai daug bloga reiškia.³⁾ O
dabar tū valdiū susidėjimas su
Rusais! Ar galima iš tūjū laukti
dīkībēs ir līgībēs stiprinimo?
Tegalima nusiminti mātant Amē-
rikos Lietuvius sympatizuojant
su Rusais, kuriū fantazuotais
laimėjimais jie tiki. Iš Rusū tik
nieku būdu negāli pareiti kul-
tūros kėlimas! Niekumet nepa-
liktū Rusai užkarautiems kraš-
tams didesniūjū tiesū! Turētū
kiekvienām tai būti aišku atsi-
menant, kaip greit Rusai vėl šā-
lino savo kraštū tiesas, kurios
jiems vos suteiktos buvo. O tad,
koks ĩra Suomiū likimas! Kad
kokia revolūcia kā padarīti ga-
lētū taikos laiku, ĩra tiesiog
naīva mintis. Nūdien prieš kar-
eivijā tegāli kovoti kita karei-
vija, bet ne sukiles žmoniū bū-
rīs. Berods galima manīti, kad
Rusū valdovai "iš malonēs" su-
teiks žmonēms visokiū tiesū.

³⁾ Belgū laikraštis Le Petit Bleu,
didis Francū bituulis, pranešē šī pavā-
sarī, nors ir teisindamos, apie tai rā-
šinī su vokišku antrašu: Barackenfolk.
Tai reiškia: Vagīlos, valkūnai.

Tik kol tas ĩviktū, Lietuviai visi
senai būtū išēje iš Lietuvos ir
Rusai jā tarp savo nausėdiū iš-
daline. Rusū pusēn stoties
ĩra liudijimas, kad taip da-
rantieji neturi kultūros
instinkto. O tai mūsū laike
tiek daug reiškia, kaip koks Lie-
tuvos pasmerkimas. Bet dār
tikiu, jog išeis kitaip. Kad Vo-
kietiai, Lietuvā paēme, jāi daug
daugiau tiesū duotū negu Rusai,
rodos negalima abejoti. Šiū
metū Birželio mėn. parašiau Liet.
Vienībei rāšinī apie Prūsū Lie-
tuviū padėjimā. Neišsiuntiau jī
tuojau, manīdamas šī-tai dār
taisīti. O kārui ištikus, visai
suleidau siūsti. Tame rāšinij
maniau, kad tikrai prie mūsū
virstū kitaip, kad polītikiniai pa-
dėjimaii Did. Liet. pastotū kito-
kie. Rašiau taip, neatsiminda-
mas kāro. Dabar, rodos, Lie-
tuva teks Vokietiams. Bet kas
iš to išeis paliksime likimui.
Jis tikrai visa tvarkīs žmonijos
ir Lietuviū pažangos naudai.

Pasikalbėjimai turi šī kart pa-
silikti atgal. Pranešime jū kitā
kartā gal kelis daugiau.

Vds.

Iš leidėjū - rašitojū pusēs.

"Jaunimas" siuntiamas ĩ namus už 2,40 Mk. metams, ĩ Didiājā Lietuvā
už 1,25 Rublī, ĩ Amērikā už 75 Centus, pavienis numeris už 30 Pfē., 15 Kap. arba
10 Cent. — Iš Did. Lietuvos galima piningus siūsti ĩdedant ĩ laiškā popierinī
Rublī, o 25 Kap. post. markėmis. Bet nereikētū ĩdėti markes už visa 1,25 Rbl.
Laiškā reikētū ĩrašīdinti. — „Jaunimo“ tām nesiuntiamo, kurio adreso neišskai-
tome. — Rāšant ĩ "Jaunimā" ĩsakiai prāšome tikrajī gatvēs numerī padėti.

Už leidėjus-rašitojus

Martin Aszmutat, Tilžėj, (Tilsit) Garnisonstr. 56.